

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Sakálovej a sudcov JUDr. Ľubora Šeba a JUDr. Rudolfa Čirča v právnej veci žalobcu **I. M.** bývajúceho v P., proti žalovaným **1/ H., a.s., M., 2/ Sociálna poisťovňa**, ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, **o mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia**, vedenej na Okresnom súde Prievidza pod sp.zn. 4 C 78/2005, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo 16. augusta 2006 sp.zn. 5 Co 54/2006, rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo 16. augusta 2006 sp.zn. 5 Co 54/2006 v napadnutej časti **z r u š u j e** a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Prievidza rozsudkom zo 4. novembra 2005 č.k. 4 C 78/2005-30 zaviazal žalovaných 1/, 2/ zaplatiť žalobcovi 120 000 Sk a nahradiť mu trovy konania vo výške 13 200 Sk, všetko do 15 dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného. Vo zvyšku žalobu zamietol. Žalovanému 1/ uložil povinnosť zaplatiť na účet okresného súdu súdny poplatok z návrhu vo výške 6 000 Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozhodnutia vo veci samej uviedol, že na strane žalobcu sú dôvody hodné osobitného zreteľa pre zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia, pričom za primerané považoval zvýšenie predstavujúce 5-násobok základného bodového ohodnotenia (§ 7 ods. 3

vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia), t.j. 120 000 Sk, po zohľadnení žalobcovi už vyplateného 2-násobku základného počtu bodov v sume 48 000 Sk. Nad priznanú sumu 120 000 Sk (žalobca požadoval sumu 168 000 Sk) žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 v spojení s ods. 2 tohto ustanovenia O.s.p. tak, že žalobcovi priznal časť náhrady trov konania vypočítanej z priznanej sumy 120 000 Sk. O povinnosti žalovaného 1/ zaplatiť súdny poplatok za návrh rozhodol podľa § 2 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb.

Krajský súd v Trenčíne rozsudkom zo 16. augusta 2006 sp.zn. 5 Co 54/2006 na odvolanie žalovaných 1/, 2/ zmenil napadnutý rozsudok tak, že žalovanému 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 120 000 Sk a trovy konania v sume 7 539 Sk k rukám advokáta žalobcu JUDr. J. V., všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobu voči žalovanému 1/ zamietol a žalovanému 1/ náhradu trov konania nepriznal. Dospel k záveru, že z dôvodu vzniku nároku žalobcu na odškodnenie za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa zákona č. 461/2003 Z.z. si tento nárok mohol uplatniť len proti žalovanému 2/. Preto mal za to, že súd prvého stupňa nesprávne rozhodol, keď aj žalovanému 1/ uložil povinnosť plniť žalobcovi. Výšku samotného priznaného násobku zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia nepreskúmaval, nakoľko žiadosťou zo strán spochybnovaná nebola. Úspešnému žalovanému 1/ náhradu trov konania nepriznal, pretože v súlade s § 150 O.s.p. prihliadol na dôvody hodné osobitného zreteľa. O náhrade trov konania vo vzťahu medzi žalobcom a žalovaným 2/ rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. Uviedol, že žalobca si uplatnil nárok v sume 168 000 Sk, priznaná mu bola suma 120 000 Sk, v dôsledku čoho mal vo veci len čiastočný úspech (42,8 %), preto bolo namieste rozhodnúť o trovách konania podľa tohto ustanovenia.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu vo výroku o náhrade trov konania vo vzťahu medzi žalobcom a žalovaným 2/ na základe podnetu žalobcu podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol rozsudok v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť Krajskému súdu v Trenčíne na ďalšie konanie z dôvodu jej nesprávneho právneho posúdenia (§ 243f ods. 1 písm.c/ O.s.p.). Uviedol, že žalobca v konaní preukázal danosť dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré odôvodňovali zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, čím bol daný základ nároku. Určenie výšky žalobcom uplatneného nároku záviselo od úvahy súdu. Preto boli z hľadiska rozhodovania o náhrade trov konania naplnené všetky zákonné predpoklady pre použitie § 142 ods. 3 O.s.p. (žalobca mal v konaní čiastočný úspech a rozhodnutie záviselo od úvahy súdu). Pre posúdenie aplikácie tohto

ustanovenia nie je právne významné to, v akom rozsahu žalobca žiadal priznať mimoriadne zvýšenie odškodnenia v pomere k súdom priznanej výške plnenia. Žalobcovi z hmotného práva nevyplývalo právo na konkrétne plnenie, ale nárok na plnenie mu vznikol až rozhodnutím súdu, ktorým sa zakladá nový právny nárok v určitom rozsahu (konštitutívne rozhodnutie). Či ide o prípad hodný osobitného zreteľa a určenie, aký rozsah zvýšenia odškodnenia je primeraný, závisí plne na úvahe súdu. Ak súd návrhu čo do právneho základu vyhovel a návrh v časti zamietol iba nad určitú výšku zvýšenia priznaného základného odškodnenia, nemohol o náhrade trov konania rozhodnúť v zmysle zásady zodpovednosti za výsledok.

Žalobca vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora uviedol, že sa v celom rozsahu stotožňuje s jeho obsahom.

Žalovaná 2/ vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora uviedla, že ak sa v ustanovení § 142 ods. 3 O.s.p. hovorí o úvahe súdu, myslí sa tým úvaha podľa § 136 O.s.p. Súd však v takejto situácii nebol. Úvaha súdu podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. je obmedzená hľadiskom primeranosti, pretože právny predpis tým, že rámcovo stanoví predpoklady pre vznik nároku na základnú výmeru sťaženia spoločenského uplatnenia a pre vznik nároku na jej zvýšenie, stanoví zároveň hľadiská, ku ktorým je treba prihliadnuť a ktorými je úvaha súdu o primeranosti zvýšenia v jednotlivých celkom výnimočných prípadoch usmerňovaná. Úvaha súdu sa teda týka primeranosti uplatneného nároku. Preto sa domnievala, že súd v tomto prípade rozhodovania o trovách konania postupoval správne. Žiadala preto mimoriadne dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas generálny prokurátor za splnenia podmienok požadovaných v ustanovení § 243e O.s.p., preskúmal vec bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

Podľa § 142 ods. 1 O.s.p. účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 142 ods. 2 O.s.p. ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiaden z účastníkov nemá na náhradu trov právo.

Podľa § 142 ods. 3 O.s.p. aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu.

V ostatnom prípade z dikcie zákonného ustanovenia vyplýva, že úvaha súdu sa môže týkať len skutkových okolností, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie o výške plnenia. Pokiaľ sa ňou rieši základ uplatňovaného nároku, použitie ustanovenia § 142 ods. 3 O.s.p. z hľadiska rozhodovania o trovách konania neprichádza do úvahy. Úvaha o výške plnenia sa musí opierať o hmotné právo. Ide spravidla o právne normy, v hypotéze ktorých je rozsah nároku upravený len vymedzením právne relevantných kritérií a jeho určenie sa ponecháva na rozhodnutie konkrétnym okolnostiam danej veci. V takom prípade nie je pre priznanie plnej náhrady trov podstatné to, v akom rozsahu bol účastník (žalobca) vo veci čiastočne úspešný (či bol úspešný len v nepatrnej časti alebo v prevažnej časti) a ani to, akú sumu v pomere k súdom priznanej výške plnenia uplatňoval. Za neúspech sa totiž nepovažuje rozdiel medzi požadovanou výškou nároku a výškou prisúdenou. Predpokladom pre použitie tohto zákonného ustanovenia a jeho ostatne uvedeného dôvodu (okrem, že účastník mal vo veci úspech len čiastočne) je výlučne skutočnosť, že rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu. Ak tento predpoklad je splnený, je pri rozhodovaní o náhrade trov konania potrebné zásadne aplikovať ustanovenie § 142 ods. 3 O.s.p.

V preskúmvanej veci sa žalobca voči žalovaným domáhal zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nad sumu ustanovenú v § 7 ods. 1, 2 vyhlášky č. 32/1965 Zb. v zmysle § 7 ods. 3 citovanej vyhlášky. Okresný súd vo veci samej dospel k záveru, že žaloba žalobcu je čo do jej právneho základu opodstatnene podaná a čiastočne jeho žalobe vyhovel. Určenie výšky žalobcom požadovaného plnenia (zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nad základnú sumu) je nepochybne závislé od úvahy súdu. Z hľadiska rozhodovania o náhrade trov konania boli teda naplnené všetky zákonné predpoklady pre použitie ustanovenia § 142 ods. 3 O.s.p. (žalobca mal vo veci čiastočný úspech a rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu). Krajský súd mal za tohto stavu v súvislosti s rozhodovaním o trovách konania aplikovať ustanovenie § 142 ods. 3 O.s.p. a žalobcovi, hoci mal v konaní len čiastočný úspech, priznať plnú náhradu trov

konania. Použit' na takýto prípad ustanovenie § 142 ods. 2 O.s.p. znamená popretie zmienenej výnimky zo všeobecnej zásady o určení náhrady trov konania podľa miery úspechu vo veci. Navyiac treba zdôrazniť, že v danej veci pre posúdenie aplikácie § 142 ods. 3 O.s.p. nie je právne významné to, v akom rozsahu žalobca žiadal priznať zvýšenie odškodnenia v pomere k súdom priznanej výške plnenia, ako to nesprávne ustálil krajský súd. Treba preto prisvedčiť generálnemu prokurátorovi, že rozhodnutie krajského súdu, ktorým zmenil výrok rozsudku súdu prvého stupňa v náhrade trov konania, spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora bolo teda podané v zmysle § 243f ods. 1 písm.c/ O.s.p. opodstatnene. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie krajského súdu v tejto časti zrušil a vec v rozsahu zrušenia mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 veta za bodkočiarkou a ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného ako i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. júna 2008

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :